

▲ Een medewerker van archeologische dienst Aeres brengt de samenstelling van een stuk afgegraven grond onder sloopbuurtje Wilde Wingerd in kaart. © Juan Vrijdag / DCI Media

Gegraaf in Valkenswaardse wijk Het Gegraaf: azijnflesje en zendmast leggen recente plattelandshistorie bloot

VALKENSWAARD - Archeologen leggen plattelandsgehucht de Brand bloot, dat een meter diep verstopt ligt onder sloopbuurtje Wilde Wingerd in Valkenswaard. „Aandacht maakt alles mooier.”

San van Suchtelen 10-11-23, 10:13 Laatste update: 10-11-23, 15:54

Met een glimlach van oor tot oor houdt archeoloog Kasper van den Berghe een zakje 'oud afval' omhoog. Inhoud: wat scherven van een oud Limburgs servies, een nog intact azijnflesje en een vergeelde asbak. Merk onbekend.

Voor de leek niet meer dan anonieme oude rommel. Maar voor Van den Berghe en zijn collega's zijn het bruikbare puzzelstukjes in hun ambitie om een stuk recente geschiedenis (19e en 20ste eeuw tot 1960) zo compleet mogelijk in kaart te brengen. „Wij archeologen worden opgewonden van een afvalput.”

Archeologietoets

Het team van Van den Berghe is afgelopen week neergestreken in het buurtje de Wilde Wingerd, in - toeval of niet - de wijk Het Gegraaf. Het buurtje gaat binnenkort tegen de vlakte om te wijken voor nieuwbouw. Hét moment om een verplichte archeologietoets te doen.

„Op basis van oude kadastrale kaarten weten we dat hier tot halfweg vorige eeuw het gehucht De Brand lag”, legt archeoloog Jeanne-Marie Vromans uit. „De vraag was alleen wat daar nog van over is. En of er nog meer zit wat het verhaal compleet maakt.”

Wie er koning, keizer en admiraal was, weten we. Maar over de gewone middenstander uit die tijd is juist heel weinig bekend

- Kasper van den Berghe, archeoloog

Bijvangst genoeg, zo blijkt. Van den Berghe wijst op een dik stuk beton waar twee roestige afgezaagde buizen uitsteken. „Dit was een illegale zendmast, die een agrariër hier heeft aangelegd om met ‘bakkies’ te communiceren om zo zijn wereldje wat te vergroten. Een typisch plattelandsfenomeen uit die tijd. Dat ding ziet er nu niet uit, maar het is een welkom extra ‘element’ voor de geschiedschrijving. Wie er koning, keizer en admiraal was, weten we wel. Maar over het leven van de gewone middenstander is juist weinig gedocumenteerd. Hier treffen we dat aan. Zo’n zendmast duidt op zelfredzaamheid.”

Gemeente aan zet voor vervolg

Het archeologisch onderzoek beperkt zich in eerste instantie tot het in kaart brengen van de stukken die met proefsleuven zijn blootgelegd. Samen nog geen 10 procent van het sloopterrein. De waardevolle elementen worden ook uitgegraven, gedocumenteerd en deels bewaard, is de bedoeling van de archeologen. Of het ook zover komt, is aan de gemeente. De kosten zijn voor de ontwikkelaar: corporatie Woningbelang.

„We gaan de sleuven eerst weer dichtgooien, zodat de machines erbij kunnen voor de sloop”, legt Vromans uit. „Voor eventuele opgravingen daarna weten we in ieder geval waar we moeten zijn.”

Met een tastbare, te bezoeken plek betrek je de inwoner bij zijn eigen historie. Maar ja, dat heeft natuurlijk wel een prijs

- Jeanne-Marie Vromans, archeoloog

Vraag is wel: zijn de puzzelstukjes en het ‘grotere verhaal’ eromheen behalve voor archeologen ook interessant voor het publiek? En zo ja, hoe zou dat verhaal verteld moeten worden? Vromans: „Een tastbare herinnering, in welke vorm dan ook, is wel onze wens. Eindhoven deed dat in de fietsenkelder in het centrum en met de doorkijkkelder bij de Catharinakerk, waar je skeletten ziet liggen. Zo kun je de burger bij de eigen historie betrekken en blijft het niet onze eigen ‘hobby’. Maar ja, daar zitten wel kosten aan natuurlijk.”

Typisch Valkenswaard

Van den Berghe: „‘Aandacht maakt alles mooier’, leert een slogan van Ikea ons. Wat mij betreft pikken we er hier een element uit het verhaal uit: die zendmast als symbool van die tijd: het contact zoeken met de buitenwereld. Het was mooi als we hier iets typisch Valkenswaards hadden gevonden. Een spoor van de motocross of een oude Dommelsch-fles of zo. We moeten het nu doen met een azijnflesje, wat Limburgse scherven en een oude asbak.”

▲ Een kleine greep uit de oogst van een week spoorzoeken onder de Wilde Wingerd: een flesje azijnessence, Limburgse serviesscherven en een oude asbak © Juan Vrijdag / DCI Media